

Teisėjai Rasai Balsevičienei

Kauno apylinkės teismo Kaišiadorių rūmai

Gedimino g. 87, LT-56144 Kaišiadorys

Kaisiadoriu.rumai@teismas.lt

Ieškovas:

UAB „Kaišiadorių šiluma“; centras@kaisiluma.lt

Atsakovai:

Atsakovė; paulius.markevicius@gmail.com

UAB „Kaišiadorių butų ūkis“; info@kaibu.lt

Tretysis suinteresuotas asmuo:

Kaišiadorių rajono savivaldybės administracija;
meras@kaisiadorys.lt

Kaišiadorių vyskupijos kurija;

55 fiziniai asmenys, gyv. Gedimino g. 20, Kaišiadorys

Išvadą teikiančios institucijos:

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba prie Teisingumo ministerijos; tarnyba@vvtat.lt

Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos; vei@vei.lt

Ekspertas:

dr. Vygintas Sidzikauskas; odizap@gmail.com

TECHNINĖS EKSPERTIZĖS IŠVADA

Civilinėje byloje Nr. 2-4-753/2018

2018 m. rugsėjo 12 d.

Vilnius

Kauno apylinkės teismas 2018-08-03 nutartimi civ. byloje Nr. 2-4-753/2018 ekspertu paskyrė dr. Vygintą Sidzikauską, pavedant jam byloje atsakyti į tokius klausimus:

1. Ar atsakovės priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, įrengtų šildytuvų skaičius užtikrina higienos normų reikalaujamą temperatūrą pagal šilumos tiekėjo faktiškai taikytus temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.?
2. Ar atsakovės priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, sumažinus įrengtų šildytuvų skaičių iki namo tipiniame projekte nurodyto šildytuvų skaičiaus būtų užtikrinta higienos normų reikalaujama temperatūra pagal šilumos tiekėjo taikytus faktinius temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.?
3. Ar gyventojų, adresu Gedimino g. 20, Kaišiadorys pasirinktas šilumos paskirstymo metodas Nr. 16 V atitinka namo Nr. 20 šildymo sistemą ir ar gali būti naudojamas name Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, kuriame yra įrengta tipinė šildymo sistema, kuriame šilumos energija gali būti paskirstyta pagal vieną iš Komisijos rekomenduojamų metodų ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.?

4. **Ar tipinis gyvenamojo namo Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, projektas yra laikytinas ginčo namo projektu?**

Ekspertas, susipažinęs su jam pateikta bylos medžiaga (10 bylos tomų; gyvenamojo namo Nr. 2, Kaišiadorys, statybos projekto šiluminės dalies darbo brėžiniai ir genplanas), apklausęs dėl bylos aplinkybių namo adresu Gedimino g. 20, Kaišiadorys administratoriaus UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ specialistus, išnagrinėjęs ieškovo ir namo administratoriaus internetinėse svetainėse pateiktą sietiną su bylos dalyku informaciją, bei atlikęs būtinus analitinius veiksmus, surašė šią išvadą.

1. **Dėl Klausimo Nr.1**

- 1.1. **Bylos t. 8, lape 52** pateiktoje LR sveikatos apsaugos ministro 2009-12-29 įsakymu Nr. V-1081 patvirtintoje Lietuvos higienos norma HN 42:2009 „Gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų patalpų mikroklimatas“ 1 lentelėje „Gyvenamųjų patalpų ir lankytojams skirtų visuomeninių patalpų mikroklimato parametrų ribinės vertės“ nurodyta, kad tiek šaltuoju, tiek šiltuoju metų laikotarpiais oro temperatūros vertė turi būti ne žemesnė kaip +18 C ir ne aukštesnė kaip +28 C. Ten pat nurodoma, kad oro temperatūra matuojama, šalia kitų prietaisų, metrologiškai patikrintais termometrais.
- 1.2. **Bylos t. 7, lape 38** pateikta termometro nuotrauka, rodanti, kad 2018-01-13 atsakovės buto virtuvėje temperatūra buvo +21 C. **Ten pat, lape 39** pateiktos termometrų nuotraukos, rodančios, kad 2018-01-13 atsakovės svetainės kambaryje temperatūra buvo +20 C, o atsakovės miegamajame temperatūra buvo +20 C. **Ten pat, lape 40** pateikta termometro nuotrauka, rodanti, kad 2015-01-08 atsakovės miegamajame kambaryje temperatūra buvo +18 C. **Ten pat, lape 41** termometro nuotrauka, rodanti, kad 2015-01-08 atsakovės svetainės kambaryje temperatūra buvo +19 C. **Ten pat, lape 42** termometro nuotrauka, rodanti, kad 2015-01-08 atsakovės virtuvėje temperatūra buvo +19 C.
- 1.3. **Bylos 7 t. lape 196** pateikta 2014-01-08 Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Kauno skyriaus Šiluminės aplinkos oro temperatūros matavimo protokolas atsakovės bute pagal daugiafunkcinės matavimo priemonės Testo 445 parodymus kaip: svetainėje +21,0 C /+21,1 C; miegamajame kambaryje +20,9 C/+20,9 C; virtuvėje +20,7C/+20,7 C; oro santykinė drėgmė 43 proc.
- 1.4. **Bylos t. 8 lape 3** pateiktoje UAB „Kaišiadorių šiluma“ 2015-04-09 pažymos grafoje „Temperatūra bute“ nurodoma +21,5 C temperatūra. Ten pat, lape 5 pateikta termometro nuotrauka, rodanti, kad 2015-04-09 svetainės kambaryje temperatūra buvo +19 C.
- 1.5. **Bylos t. 8 lape 113** nurodoma, kad Valstybinė energetikos inspekcija 2014-01-16 atsakovės bute nustatė tokias temperatūras: virtuvėje +22,3 C, svetainėje +21,2 C, miegamajame kambaryje +21,9 C.
- 1.6. Byloje nėra pateikta įrodymų dėl atsakovės buto patalpų vidaus oro temperatūrų kitais, nei aukščiau pateiktais, laikotarpiais. Tačiau pagal bylos duomenis (žr. **Bylos t. 8, lapas 112**) darytina išvada, kad atsakovės bute laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m. veikė tie patys šildymo prietaisai kaip ir aukščiau pateiktais laikotarpiais. Todėl darytina išvada, kad analogiškai vidaus oro kambariuose temperatūrų matavimai būtų atitinkami, t.y. nėra techninio pagrindo teigti, kad atsakovės bute ginčo laikotarpiu nebuvo užtikrintos higieninės normos dėl to, kad vidaus oro temperatūra galėjo viršyti +28 C arba nesiekti +18 C.
- 1.7. Atsakymas į klausimą Nr. 1: Vadovaujantis Lietuvos higienos norma HN 42:2009 „Gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų patalpų mikroklimatas“ ir sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad Atsakovės priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, įrengtų šildytuvų skaičius užtikrina higienos normų reikalaujamą buto vidaus oro

temperatūrą pagal šilumos tiekėjo faktiškai taikytus temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.

2. Dėl Klausimo Nr.2

2.2. **Bylos 1 t. lape 117** nurodoma, kad butas adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadoryse pagal LR 1991-05-28 įstatymą Nr. I-1374 ir 1992-02-19 pirkimo-pardavimo sutartį nuosavybės teise priklauso atsakovei. Byloje nėra faktinių duomenų patvirtinančių, kad atsakovė buvo įsigyto privatizavimo tvarka būsto statybų užsakovas, projektuotojas ir/arba rangovas.

2.3. **Bylos 1 t. lape 46** nurodoma, kad atsakovės bute sumontuoti špižiniai M-140 markės radiatoriai, kurių 1 sekcijos ekvivalentinis plotas 0,31 ekm. Buto planas pateiktas **Bylos 1 t. lape 64**. Pagal buto planą, bylos **1 t. lape 46** nurodoma, kad virtuvėje suplanuotos 4 sekcijos, faktiškai įrengta 11; svetainėje suplanuota 12 sekcijų, faktiškai įrengta 17; miegamajame suplanuota 10 sekcijų, faktiškai įrengta 16 sekcijų.

2.4. **Bylos 7 t. lape 6** pateikta tipinė daugiabučio gyvenamojo namo šildymo schema pagal 1963 m. tipinį projektą Nr. 1-318-33. Iš schemos matyti, kad šilumnešis į butų radiatorius tiekiamas vienvamzde stovų sistema iš namo šilumos mazgo. Pagal schemą šilumnešio debito ir temperatūros efektyvus ir šiuolaikines projektavimo normas atitinkantis reguliavimas stovuose nenumatytas. **Ten pat, lape 8** pateiktas genplanas, kuriame numatytas 55 butų namo aprūpinimas per šilumos tinklus iš kvartalinės katilinės.

2.5. **Bylos 7 t. lape 29** pateikta VĮ Registrų centras išrašas, kuriame nurodoma, kad gyvenamasis namas adresu Gedimino g. 20, Kaišiadorys šildomas centriniu šildymu iš kvartalinės rajoninės katilinės, namas administruojamas UAB „Kaišiadorių butų ūkis“.

2.6. **Bylos 7 t. lape 47** pateikta UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ 2015-04-09 išvada apie atsakovės buto ir šilumos tiekimo rodiklius kaip: Lauko temperatūra 0 C; Temperatūra bute +21,5 C, pagal atsakovės parodymus +17 C; Paduodama iš katilinės termofikacinio vandens temperatūra +66 C; Gražinama į katilinę termofikacinio vandens temperatūra +30 C; Paduodamo į namo radiatorius termofikacinio vandens temperatūra +35 C; Gražinama iš namo radiatorių temperatūra +24 C; Termofikacinio vandens debitas į namo šildymo sistemą 0,634 kub.m, norma 2,60 kub.m.

2.7. **Bylos 7 t. lape 196** pateikta 2014-01-08 Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Kauno skyriaus Šiluminės aplinkos oro temperatūros matavimo protokolą atsakovės bute pagal daugiafunkcinės matavimo priemonės Testo 445 parodymus kaip: svetainėje +21,0 C /+21,1 C; miegamajame kambaryje +20,9 C/+20,9 C; virtuvėje +20,7 C/+20,7 C; oro santykinė drėgmė 43 proc.

2.8. **Bylos 8 t. lapuose 42-43** UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ (data nenurodyta) pateiktame Gedimino g. 20, Kaišiadorys bendrojo naudojimo objektų apraše nurodoma: Šilumos punktas – individualus namo rūsyje su individualiu karšto vandens šilumokaičiu; Šilumos tiekimo sistema nuo įvado iki atsišakojimų į butų vidaus tinklą – centralizuota iš plieninių vamzdžių ir špižinių radiatorių; Karšto vandentiekio sistema nuo šilumos punkto iki atsišakojimų butų vidaus tinklą – dvivamzdė iš plieninių vamzdžių.

2.9. **Bylos 8 t. lape 62** nurodoma, kad *<anksčiau ir laiptinės koridoriuose buvo šildymo prietaisai, bet gyventojai jų atsisakė>*.

2.10. **Bylos 8 t. lape 113** nurodoma, kad atsakovės bute pagal 1963 m. projektą Nr. N-1-318-33 buvo numatyti 26 vnt. špižinių M-140 markės radiatorių sekcijų. UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ 2012-10-22 atliktoje inventorizacijoje nurodoma, kad atsakovės bute faktiškai sumontuota analogiškos 44 sekcijos, t.y. 69,2 proc. didesnis kiekis. **Ten pat**, nurodoma, kad Valstybinė energetikos inspekcija 2014-01-16 atsakovės bute nustatė tokias temperatūras: virtuvėje +22,3 C, svetainėje +21,2 C, miegamajame kambaryje +21,9 C. Tuo pat metu Valstybinės energetikos inspekcijos atlikti patalpų oro temperatūros matavimai kituose namo butuose, kuriuose šildymo

prietaisai atitinka namo šildymo 1963 m. projektą, parodė, kad bute Nr. xx2 virtuvėje temperatūra buvo +20,4 C, svetainėje +19,6 C, miegamajame kambaryje +19,1 C. Analogiškai matavimai bute Nr. xx3 parodė, kad temperatūros virtuvėje buvo +20,3 C, kambaryje +20 C. Darytina išvada, kad atsakovės bute, kuriame papildomų šildymo prietaisų skaičius viršijo projektinį 69,2 proc., kambarių vidaus oro temperatūra buvo aukštesnė temperatūra nei kaimyniniuose butuose tik apie 10 proc. Pažymėtina, kaip kad nurodo Valstybinė energetikos inspekcija (žr. **Bylos t. 8, lapas 113**), atsakovės namo tikrinti kaimyniniai butai neatitiko namo 1963 m. projektui Nr. N-1-318-33, kadangi *<butuose Nr. xx3 ir Nr. xx2 sumontuoti plastikiniai langai su stiklo paketais, o atsakovės bute langai nekeisti...>*. Moksliniais tyrimais nustatyta, kad senuose, nerenovuotuose daugiabučiuose namuose šilumos nuostoliai, patiriami per langus, atskirais atvejais gali siekti 30 proc. ir daugiau visų nuostolių per atitvaras, t.y. langų būklė yra labai svarbi šildymo efektyvumui. Įrengus efektyvius, tačiau brangius, t.y. mažas pajamas turintiems asmenims finansiškai neprieinamus, atitvarų sprendimus, šilumos tiekėjui galima reikšmingai sutaupyti šilumos energijos tiekimo apimtį mažinant tiekiamo patalpų šildymui šilumnešio temperatūras ir/arba srautus.

2.11. **Bylos t. 8 lape 115** nurodoma, kad atsakovės namo bute Nr. xx *<dideli šilumos nuostoliai per senus nerenovuotus langus; netolygi buto sienų varža;...per neapšiltintas šiaurines ir pietines Buto sienas prarandama daug šiluminės energijos>*. Ten pat, nurodoma, kad atsakovės *<svetainės ir miegamojo kambarių sienų danga – akmenų vatos ir gipso kartono plokštės>*, t.y. faktinis buto šildomas plotas yra mažesnis, nei skaičiuojamas byloje.

2.12. **Bylos t. 8 lape 40** pateiktame Kaišiadorių vykdomojo komiteto (namo statybos užsakovo) 1967-09-29 gyvenamojo namo (šiuo metu pagal gatvės pavadinimą ir numeraciją atitinkančiam ginčijamam namui) centrinio apšildymo sistemos išbandymo šiluminiams efektui akte nurodoma, kad šilumos sistema buvo bandoma prie lauko temperatūros +14 C, o namo šiluminiame mazge šilumnešio temperatūrą išlaikant +80 C, grįžtamo šilumnešio temperatūra sudarė +72 C.

2.13. **Bylos t. 9 lapuose 46-97** pateikiami administratoriaus fiksuoti ieškovo šilumnešio temperatūriniai duomenys už 2013-2018 metus.

2.14. **Bylos t. 9 lape 103** pateikiamas 2013-06-20 Gedimino g. 20, Kaišiadorys gyvenamojo namo butų savininkų susirinkimo protokolas, kuriame nurodoma, kad gyventojai nepritarė pasiūlymui dėl balansinių ventilių įrengimo. Pagal UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ specialistų paaiškinimus pakartotiniai administratoriaus daugkartiniai siūlymai Gedimino g. 20, Kaišiadorys gyvenamojo namo butų savininkams priimti sprendimus dėl balansinių ventilių įrengimo nesulaukė pritarimo.

2.14. **Darytina išvada, kad Gedimino g. 20, Kaišiadorys gyvenamojo namo butų savininkai atmetė administratoriaus pasiūlymus dėl šildymo efektyvinimo. Byloje nėra įrodymų dėl butų savininkų tokių apsisprendimų motyvų. Tai suponuoja, kad higieninių normų dalyką savo bute vartotojas įgalinamas spręsti be privalomojo kaimynų suderinimo.**

2.15. Pagal žodinius UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ specialistų paaiškinimus ekspertui nustatyta, kad:

2.15.1. Gyvenamojo namo Gedimino 20, Kaišiadorys šilumos įvadas buvo pakeistas iki ginčo laikotarpio pagal Kaišiadorių rajono savivaldybės sprendimus likviduojant projektinę keturvamzdę šilumos ir karšto vandens namo tiekimo sistemą, ją pakeičiant į dvivamzdę šilumos tiekimo sistemą, namo rūsyje esančiame šilumos punkte įrengiant individualų karšto vandens šilumokaitį, kuris nuosavybės teise priklauso UAB „Kaišiadorių Šiluma“.

2.15.2. Kai kuriuose namo butų, kurių vienas šiuo metu priklauso atsakovei, ankstesni naudotojai, susieti su namo statybų užsakovais ir/arba rangovais asmenys, dėl blogai funkcionuojančio tų butų šildymo pagal namo statybose pritaikyto 1963 m. tipinio projekto su neefektyviu šilumnešio srautų reguliavimu vienvamzde, nuoseklaus šilumnešio pratekėjimo uždara sistema, buvo įrengtos papildomos radiatorių sekcijos, kurios egzistuoja ir šiuo metu.

2.15.3. UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ atsakingas asmuo šilumnešio iš katilinės parametrus (srautą) ginčo name reguliuoja rankiniu būdu namo šilumos punkte du kart per savaitę ir papildomai, esant reikalui ar pagal skundus.

- 2.16. Darytina išvada, kad įgyvendinant siekį sumažinti atsakovės bute radiatorių skaičių iki 1963 m. projektinių rodiklių nepažeidžiant nei atsakovės, nei kitų bendrasavininkų teisės turėti higienos normomis nustatytas buto vidaus oro temperatūras, būtina atlikti tokius veiksmus:**
- 2.16.1. Nustatyti faktinį šilumos srautą patenkančią į atsakovės buto šildymo prietaisus pagal faktinį namo šildymo sistemos funkcionavimą ir pateikti kompetentingą išvadą dėl šildymo prietaisų galios poreikio visiems šildymo atvejams (administratoriaus prievolė, pagal bylos duomenis neatlikta per visą ginčo laikotarpį);
 - 2.16.2. Inicijuoti techninį namo šildymo sistemos pertvarkymo projektą, numatant ne tik tinkamą radiatorių skaičiaus sureguliuojimą, bet ir kitų būtinų efektyvumo priemonių įrengimą: efektyvų šilumnešio paskirstymą tarp butų, balansinių priemonių stovuose taikymą, radiatorių butuose renovacijos/pakeitimo dalyką, šilumos punkto modernizavimą, kitas technines priemones (savivaldybės prievolė, pagal bylos duomenis neatlikta per visą ginčo laikotarpį);
 - 2.16.3. Vien tik papildomų radiatorių demontazas atsakovės bute be aukščiau nurodytų kompleksinio techninių priemonių įgyvendinimo galimai pažeis atsakovės teises gauti kokybišką šilumos energiją buto patalpų šildymui garantuotas LR Civiliniame kodekse.
- 2.17. Sistemiškai įvertinus byloje pateiktus duomenis ir LR Civilinio kodekso atitinkamas nuostatas, darytina išvada, atsakovės bute, kurio atitvarų konstrukcijos iš dalies atitinka 1963 m. namo projektui, sumažinus šildymo prietaisų galią 69,2 proc., t.y. atstačius pagal 1963 m. tipinius projektinius sprendimus, bet namo administratoriui neturint techninių galimybių dėl pritaikytame 1963 m. tipiniame projekte nustatyto šilumnešio privedimo atsakovės butui reguliavimo priemonių nebuvimo, kitų susietų su atsakovės šildymo sistema padarytų pakeitimų nepriklausomai nuo atsakovės (kaip šildymo prietaisų laiptinėse nenaudojimas, pastatui šildyti šilumnešio naudojimas karšto vandens ruošimui projekte nenumatytame šilumokaityje namo patalpose, padidintas šildymo prietaisų, prijungtų prie stovo iš kurio nuosekliai tiekiamas šilumnešis į atsakovės buto šildymo prietaisus, skaičius ir kt.), užtikrinti projektinius šilumnešio temperatūrinius režimus atsakovės bute, t.y. paduodant patalpų šildymui šilumnešį tinkamos temperatūros ir/arba debito, užtikrinti šildymo sezono metu visais atvejais ne mažiau kaip +18 C vidaus oro temperatūrą atsakovės bute - atsakovei ir administratoriui protingai prieinamomis vadybinėmis priemonėmis bus negalima.
- 2.18. Atsakymas į klausimą Nr. 2: Sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad pagal 1963 m. namo tipinį projektą esančia šildymo sistema atsakovei priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, sumažinus įrengtų šildytuvų skaičių iki namo tipiniame projekte nurodyto šildytuvų skaičiaus pagal šilumos tiekėjo taikytus faktinius temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m. higienos normų reikalaujama temperatūra visais teisės aktais nustatytais atvejais užtikrinta nebus.

3. Dėl klausimo Nr. 3

3.1. **Bylos 1 t. lape 141** nurodoma, kad *<daugiabučio gyvenamojo namo gyventojams, vadovaujantis Šilumos paskirstymo vartotojams rengimo ir taikymo taisyklių, patvirtintų Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2004 m. lapkričio 11 d. nutarimo Nr. O3-121 (Žin., 2004, Nr. 168-6214) 18 punktu, taikomas šilumos paskirstymo metodas Nr. 16 V>.*

3.2. **Ten pat**, nurodoma, kad atsakovės buto naudingas būsto plotas yra 46,08 kv.m, o ieškovo apskaičiuotas atsakovės buto sąlyginis šildomas plotas yra 77,98 kv.m.

3.3. **Ten pat, lape 142** nurodoma, kad atsakovė *<savo lėšomis privalo atstatyti projektinę šildymo prietaisų galią (demontuoti papildomas radiatorių sekcijas)>*.

3.4. **Bylos 2 t. lape 6** ieškovas nurodo, kad šilumos paskirstymo metodo Nr. 16V *<esmė – vartotojams priskiriamas šilumos kiekis šildyti apskaičiuojamas pagal buto ar kitos patalpos sąlyginį šildomą plotą, kai buto ar kitos patalpos naudingas (šildomas) plotas padidinamas proporcingai tiek, kiek yra padidinta statinio projekte (ar jo dalyje) numatytų šildymų prietaisų galia>*.

3.5. **Ten pat, lape 7** ieškovas nurodo, kad *<2013-08-08 patikrino [atsakovės] bute įrengtų šildymo prietaisų atitiktį 1963 m. tipiniam projektui Nr. 1-318-33, pagal kurį 1965 m. įrengta šio gyvenamojo namo šildymo sistema>*.

3.6. **Bylos 3 t. lape 18**, atsakovas UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ nurodo, kad *<2012 metais atliko ... Gedimino g. 20 namo butuose įrengtų šildymo prietaisų atitiktį 1963 m. tipiniam projektui Nr. 1-318-33, pagal kurį įrengta šio gyvenamojo namo šildymo sistema>*. **Ten pat**, nurodoma, kad 2013 m. liepos mėn. atlikta namo gyventojų apklausa suformulavus klausimą *<ar pritariama atstatyti namo butuose įrengtų šildymo prietaisų galingumą į projektinę padėtį ir nuo 2013-2014 m. šildymo sezono taikyti šilumos už patalpų šildymą paskirstymo metodą Nr. 16V>*.

3.7. **Bylos 3 t. lape 88** pateiktame atsakovo UAB „Kaišiadorių butų ūkio“ (suderinto su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija 2013-0-17 nutarimu Nr. O3-232) šilumos paskirstymo metodo Nr. 16V punkte 1.3 nurodoma, kad *<buto ar kitos patalpos naudingasis (šildomas) plotas padidinamas proporcingai tiek, kiek yra padidinta statinio projekte (ar jo dalyje) numatytų šildymo prietaisų galia>*.

3.8. **Ten pat, lape 89** išdėstytas punktas 3.2 kaip *<buto ar kitos patalpos ploto padidėjimas dėl savavališko šildymo prietaisų galios (ekvivalentinio ploto) padidinimo ($\Delta A_{B\dot{S}} \text{ rad did}$) apskaičiuojamas:*

$\Delta A_{B\dot{S}} \text{ rad did} = A_{B\dot{S} \text{ naud}} * [(N_{\text{fakt}} - N_{\text{proj}}) / N_{\text{proj}}]$, kv. m sąl; kur N_{fakt} , N_{proj} – buto ar kitos patalpos šildymo prietaisų (radiatorių) faktinės ir projektinės galios arba ekvivalentiniai plotai, nustatomi pagal gamintojo techninę dokumentaciją, žinybus arba ekspertiniu (palyginimo) būdu.

3.9. Darytina išvada, kad pagal patvirtinto paskirstymo metodo Nr. 16V nuostatas, komplikuotais atvejais turi būti vadovaujama ne šildymo prietaisų techninių aprašymų duomenimis, o tokių prietaisų faktinio veikimo rezultatu, kuris gali būti nustatytas tik ekspertiniu būdu.

3.10. **Bylos 4 t. lape 65** ieškovė nurodo, kad *<buvote atėję {Kaišiadorių savivaldybės administracijos atstovas} pas mane į butą, žiūrėjęt buto radiatorius, kurių viršus šyla, apačia perpus mažiau šyla. Jūsų išvada: Taip turi būti>*. **Ten pat**, *<Aš kaip Lietuvos pilietė esu 2 gr. Invalidė, pagal higienos normas turiu gauti normalią kambario temperatūrą, o pas mane kambariuose niekada normos neviršina, ir šiuo metu {raštas registruotas 2013-11-18} kambariuose yra 20 laipsnių šilumos>*.

3.11. Darytina išvada, kad šildymo prietaisų šildymo paviršių mechaninis padidinimas, prijungiant papildomus radiatorius, nesuteikia visos projektinės šildymo prietaisų galios dėl techninių priežasčių, išdėstytų šios ekspertizės Priede 1.

3.12. Bylos 4 t. lape 67 Kaišiadorių savivaldybės administracijos direktorius Gintaras Gružauskas nurodo, kad *<pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojo prievolė yra prižiūrėti pastato šilumos įrenginių techninę būklę bei užsiimti efektyviu, patikimu ir saugiu šių įrengimų eksploatavimu. Daugiabučio gyvenamojo namo Gedimino g. 20 šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojas yra UAB „Kaišiadorių butų ūkis>. Ten pat, lape 68* nurodoma, kad atsakovė privalo *<savo lėšomis atstatyti statinio projekte (ar jo dalyje) nustatytą šildymo prietaisų galią bute ar kitose patalpose nepriklausomai nuo to, kada ir kaip padaryti nukrypimai>.*

3.13. Darytina išvada, kad Kaišiadorių rajono savivaldybės, kuri yra kontroliuojantis subjektas tiek UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ (savivaldybė yra bendrovės steigėja) – atsakovės sistemos prižiūrėtojas, tiek ir UAB „Kaišiadorių šiluma“ (savivaldybė disponuoja 99,9 proc. bendrovės akcijų) – šilumos tiekėjas, atstovas suponuoja, kad nukrypimai yra padaryti tik vartotojo – atsakovės, tačiau nenagrinėjami įrodymai, kad nukrypimai (perimti iš ankstesnių buto valdytojų) iš atsakovės pusės yra padaryti dėl kitų objektyvių nukrypimų (šildymo prietaisų virš projektinių įrengimas kai kuriuose kituose butuose namo eksploatacijos pradiniam laikotarpyje iki 1970 m.; namo laiptinių šildymo atsisakymas po 1990 m.; šilumnešio apskaitos pakeitimas po 1990 m.; projektinės karšto vandens tiekimo sistemos pakeitimas, įrengiant individualų šilumokaitį, ir dalį pastatui skirtą šilumnešio nukreipiant karšto vandens ruošimui ir karšto vandens temperatūros palaikymui po 2000 m.; kita), padarytų šilumos tiekėjo ir/arba sistemos prižiūrėtojo, ir/ar namo statybos užsakovų, projektuotojų, rangovų, nesietinų su atsakove. Pagal ieškovo ir administratoriaus tinklapiuose viešai prieinamą informaciją konstatuotina, kad abi savivaldybės įmonės visumoje deramai vykdo savivaldybei priskirtą šilumos ūkio valdymo funkciją, siekia nuosekliai įgyvendinti šilumos tiekimo efektyvumo priemones. Tačiau nagrinėjamos bylos atveju, UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ nepateikia į bylą įrodymų, kad atsakovės bute užtikrins higienos normomis apibrėžtas patalpų vidaus oro temperatūras per visą šildymo sezono laikotarpį, kai namo šildymo sistemos ir karšto vandens tiekimo sistemos priežiūrai yra priskirtas 1 bendrovės operatorius, apsilankantis namo šilumos punkte 2 kartus per savaitę.

3.14. Bylos 4 t. lape 69 atsakovė 2013-09-11 raštu Kaišiadorių savivaldybei nurodo, kad *<Apie 15 metų kaip pradėjo mažai ... šildyti radiatorius pas mus butuose pradėjo pelyti ir drėgti sienos ... temperatūra siekė ne aukščiau kambariuose kaip 14-15 laipsnių šilumos. Aš pastoviai sirgau bronchitu, esu 2 gr. Invalidė... Pereitą vasarą pasiskolinusi pinigų apšildžiau abiejų kambarių sienas. Nepriklausomai nuo mano norų reikėjo daryti buto remontą, viską padariau... Mes tų radiatorių nepridėjom, juos radom, vadinasi ir tais gero šildymo laikais buvo kažkam šalta, tai ką sakyti dabar>.*

3.15. Bylos 6 t. 7 lape atsakovė 2017-12-07 raštu teismui nurodo, kad *<mano buto sienos yra galinės... 14-15 metų aš gyvenau prie 15-16 laipsnių šilumos, sienos baisiai šlapo...2012 m. pavasarį apšildžiau savo buto sienas iš vidaus, padėtis pagerėjo, temperatūra pakilo iki normalaus lygio... sienos yra sausos>.*

3.16. Bylos 6 t. 12 lape VI Registrų centro Kauno filialo 2014-10-22 rašte nurodoma, kad <gyvenamojo namo ... adresu Gedimino g. 20, Kaišiadorys ...kadastro duomenų byloje nėra informacijos apie pastato statybos projektą>.

3.17. Šilumos paskirstymo Metodo Nr. 16V taikymo ekspertinės sąlygos:

3.17.1. Teisės aktais nustatyta, kad daugiabučio namo vartotojai už jiems pateiktą šilumos energiją patalpų šildymui apmoka šilumos energijos tiekėjui pagal šilumos energijos įvadinio skaitiklio rodmenis, visą tokio skaitiklio užfiksuotą energiją atitinkamai išdalinant vartotojams pagal jiems priskirtą šilumos energijos dalį. Todėl ieškovo reikalavimas atsakovei apmokėti už visą jai priskirtiną energiją buto šildymui yra pagrįstas.

3.17.2. Daugiabučio namo vartotojai savo butų šildymui šiluminę energiją gauna per jų butuose įrengtus šildymo prietaisus ir per šildymo prietaisus, naudojamus bendro naudojimo patalpų šildymui. Kita dalis šilumos energijos (matuojamos kitu įvadinio skaitikliu) yra pateikiama su karštu vandeniu ir karšto vandens temperatūros palaikymu.

3.17.3. Mokesčiai butams už šildymą nustatomi pagal jų bendrą naudingąjį plotą, turint galvoje, kad tokiuose butuose šildymo prietaisai yra įrengti tokiu būdu, kad užtikrintų higienines normas visais šildymo sezono atvejais. Atkreiptinas dėmesys, kad taikant namo įvadinio šilumos skaitiklio išdalavimo metodus pagal butų naudinguosius plotus vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, t.y. netaikant kiekvieno buto šilumos energijos matavimų (individualių butų skaitiklių), nėra siekiama nustatyti absoliutaus šilumos energijos kiekio perduoto konkrečiam butui. Sutinkamai su LR statybos įstatymo, LR energetikos įstatymo, kitų susietų įstatymų ir juos lydinčių poįstatyminių aktų, reglamentuojančių butų šildymo-vėdinimo sistemų projektavimą, įrengimą bei eksploataciją nuostatomis, daugiabučio namo perimetro ribiniams butams, turintiems didesnio paviršiaus priėjimus prie lauko sienų, stogų, grunto ar nešildomų patalpų, nustatoma didesnė šildymo prietaisų galia (bylos atveju – radiatorių skaičius), neatspindinti naudingo šildomo ploto dydį. Tai suponuoja, kad mažesnio naudingo šildomo ploto butai, esantys didesniu perimetru prie namo lauko sienų (bylos atveju – atsakovės butas), gali gauti didesnius šiluminės energijos kiekius, nei didesnio šildomo ploto butai, esantys mažesniu perimetru prie namo lauko sienų. Tačiau galiojanti Lietuvos Respublikos energetikos teisinė doktrina nenumato mažesnių butų papildomo apmokestinimo už objektyviai suteiktą šiluminės energijos „perviršį“. Čia taikoma higieninių normų bute viršenybės sąlyga.

3.17.4. Aukščiau p. 3.17.3 išdėstyta sąlyga nėra taikoma atvejams, kai vartotojas savo bute įsirengia papildomus šilumos vartojimo prietaisus, apeidamas teisės aktais nustatytus projektinius, šilumos tiekimo-vartojimo norminius reikalavimus, pažeidžia savo namo bendrasavininkų interesus tinkamai gauti šilumos energiją. Todėl šios ekspertizės byloje uždavinys yra įvertinti atsakovės bute sumontuotų papildomų radiatorių įtaką jai priskirtiniams mokesčiams už šilumos energiją buto šildymui, atsižvelgiant į faktines buto patalpų oro temperatūras, t.y. faktinius higieninių normų rodiklius.

3.17.5. Ekspertiniam vertinimui taikytinos šilumos fizikos priklausomybės yra tokių apibendrintų išraiškų:

3.17.5.1. Bute šildymui suteikiamos ir prarandamos šilumos energijos balanso funkcinė priklausomybė nustatoma kaip:

$$Q_S = \text{Funkcija} [F_R * (T_R - T_O)], \quad (1)$$

$$Q_P = \text{Funkcija} [F_A * (T_O - T_L)], \quad (2)$$

kur Q_S , Q_P – butui per radiatorius suteikiama šiluma, iš buto per atitvaras prarandama šiluma;
 F_R , F_A – radiatorių bute išorinio paviršiaus efektyvus plotas, buto atitvarų vidinio paviršiaus plotas;
 T_R , T_O , T_L – radiatorių paviršiaus vidutinė temperatūra, kambario vidaus oro vidutinė temperatūra, lauko oro temperatūra.

3.17.5.2. Nusistovėjusiu režimu bute sukuriamas šiluminis balansas, t.y. $Q_S = Q_P$. Tuomet iš balanso priklausomybės (2) matyti, kad lyginant skirtingų butų kambarių vidaus temperatūras, kai lauko oro temperatūra yra tapati, galima nustatyti konkretaus buto radiatorių efektyvaus paviršiaus ploto padidinimo virš nustatyto projekcinio (t.y. papildomų radiatorių sekcijų skaičiaus) įtaką suteiktos buto šildymui šiluminės energijos perviršiui (t.y. bylos atveju – atsakovei priskirtinos apmokėjimui papildomos šilumos energijos, suteiktos virš numatytos projektinės), kai faktinė vidutinė radiatorių paviršiaus temperatūra nėra žinoma.

3.18. Išvada: atsakovės buto sąlyginio šildomo ploto skaičiavimas atliekamas pagal byloje esančius ekspertinius lyginamuosius atsakovės buto Nr. xx ir kaimynų butų Nr. xx2 ir Nr. xx3 patalpų vidaus oro temperatūrų faktinius įrodymus, gautus vienalaikiškai, t.y. prie tapačios lauko oro temperatūros, tokiu būdu:

3.18.1. Atsakovės buto Nr.xx, buto Nr. xx2 ir buto Nr. xx3 patalpų vidaus oro temperatūra, C (žr. **Bl. 8 t., 113 l.**):

Patalpa	Butas Nr. xx	Butas Nr. xx2	Butas Nr. xx3
Virtuvė	+22,3	+20,4	+20,3
Svetainė	+21,2	+19,6	+20,0
Miegamasis	+21,9	+19,1	

3.18.2. Lyginamasis atsakovės buto vidaus oro temperatūros perviršio kaimynų butų vidaus oro temperatūrų atžvilgiu svertinis palyginimas nustatomas pagal atsakovės buto matmenis (žr. **Bl. 1 t., 64 l.**):

3.18.2.1. Virtuvės temperatūros perviršis - $\{22,3 / [(20,4 + 20,3) / 2]\} * 100 - 100 = 9,58\%$

3.18.2.2. Svetainės temperatūros perviršis - $\{21,2 / [(19,6 + 20) / 2]\} * 100 - 100 = 7,07\%$

3.18.2.3. Miegamojo temperatūros perviršis - $\{21,9 / 19,1\} * 100 - 100 = 14,66\%$

3.18.2.4. Atsakovės buto svertinis temperatūros perviršis - $\{9,58 * 7,69 / (12,57 + 7,69 + 17,51)\} + \{7,07 * 17,51 / (12,57 + 7,69 + 17,51)\} + 14,66 * \{12,57 / (12,57 + 7,69 + 17,51)\} = 10,11\%$.

3.18.3. Atsakovės buto naudingo ploto sumažėjimas dėl lauko sienų vidaus izoliacijos (žr. **Bl. 8 t., 115 l.**) 5 cm storio akmens vata ir 12 mm gipso kartono danga (bei atsižvelgiant į UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ specialistų paaiškinimus), atsakovės buto matmenis (žr. **Bl. 1 t., 64 l.**) nustatomas kaip lauko sienų vidinių ilgių kambariuose sumos, atėmus langų ir balkono durų plotį, sandauga su vidaus izoliacijos storiu:

$$(4.89 + 4.89 + 2.57 + 3.55 + 3.58 - 5.7) * (0.05 + 0.012) = 0.84 \text{ kv.m}$$

3.18.4. Atsakovės sąlyginis (ekvivalentinis) buto šildomas plotas dėl papildomų šildymo prietaisų (radiatorių) buvimo pagal metodo Nr. 16V punkto 3.2 nuostatas, naudojant eksperimentinį palyginamąjį būdą, sudaro:

$$(46,08 - 0,84) * 1,1011 = 49,81 \text{ kv.m}$$

3.18.5. Išvada:

3.18.5.1. Nežiūrint to, kad Ieškovas byloje pritaikydamas ekvivalentinio ploto skaičiavimus nustatant atsakovei mokesčių už patalpų šildymą dydį nepažeidžia Komisijos suderinto metodo Nr. 16V nuostatų ir tenkina šilumos energijos perdavimo fizikinius principus, Ieškovo apskaičiavimai negali būti taikytini byloje pilna apimtimi, nes netenkina „savavališko šildymo prietaisų galios padidinimo“ apibrėžimo bei nepagrindžiami fizikiniais šildymo prietaisų faktiniais rodikliais pagal faktinį namo tipinio projekto išpildymą:

- a) Atsakovės bute papildomi radiatoriai buvo įrengti iki byloje nagrinėjamo ginčo laikotarpio ne atsakovės, o kitų asmenų, nesusietų su atsakove ir byla.
- b) Kaišiadorių rajono savivaldybė pardavė atsakovei butą su papildomai įrengtais radiatoriais dar 1992 m. (žr. **Bl. 1 t., 25 l.**), nenustatydama jokių išlygų, t.y. suponuodama, kad savavališką šildymo prietaisų galios padidinimą atliko buto pardavėjas, o ne pirkėjas - atsakovė.
- c) Nei Ieškovas (iki 1976-08-01 Komunalinių įmonių kombinato ir Kaišiadorių paukštyno katilinė, nuo 1990 m. VĮ „Šiluma“, nuo 1994 m. SPAB „Vilniaus šilumos tinklai“ padalinys, nuo 2000 m. SPUAB „Kaišiadorių šiluma“, nuo 2003 m. UAB „Kaišiadorių šiluma“), nei tretieji asmenys už laikotarpį nuo 1965 m. iki 2018 m. nepateikė į bylą jokių įrodymų dėl atsakovei priklausančio buto šildymo sistemos kokios nors neigiamos įtakos gyvenamojo namo Gedimino 20, Kaišiadorys šildymui ir/ar karšto vandens tiekimui.
- d) Atsakovė 2012 m. už nuosavas lėšas apšiltino namo kraštinių lauko sienų vidinius paviršius savo bute 5 cm akmens vatos sluoksniu su gipsokartono danga, tuo sumažindama buto šildymui tiekamos šilumos energijos apimtį.
- e) Atsakovė yra pensijinio amžiaus, 2 grupės invalidė, gyvena viena.
- f) Byloje nėra įrodymų dėl gyvenamojo namo Gedimino 20, Kaišiadorys bendraturčių skundų dėl jų butų šildymo pablogėjimo dėl atsakovės buto šildymo sistemoje įrengtų radiatorių poveikio.
- g) Byloje nėra įrodymų, kad ginčo laikotarpiu atsakovės buto šildymui suvartotas šilumos energijos kiekis sudarė perviršį proporcingai atitinkantį radiatorių ekvivalentinio paviršiaus perviršiui.
- h) Byloje nėra įrodymų, kad gyvenamojo namo Gedimino 20, Kaišiadorys tipinio 1963 m. projekto šiluminėje dalyje atsakovės butui, lyginant su kaimyniniais butais, numatyta didesnė šildymo prietaisų santykinė galia tinkamai užtikrina atsakovės buto higienines normas, kad sklandžiai dirbo visos nurodyto namo šildymo sistemos dalys, buvo nenutrūkstamai išlaikyti šilumnešio atitinkami parametrai nuo namo pridavimo 1965 m. iki ginčo laikotarpio ir per ginčo laikotarpį nuo 2013 iki 2018 m.

3.18.5.2. Pagal faktinius bylos duomenis ir vadovaujantis tų duomenų ekspertiniu palyginamuoju vertinimu **atsakovės buto naudingasis plotas, sudarantis 46,08 kv.m, dėl padidintos radiatorių galios įrengimo, įvertinant atsakovės pritaikytas efektyvumo priemonės pagerinant buto lauko atitvarų šiluminę varžą, ekvivalentinis buto plotas turi būti padidintas iki 49,81 kv.m, bet ne iki 77,98 kv.m pagal ieškovo skaičiavimus.**

3.19. **Atsakymas į klausimą Nr. 3:** Vadovaujantis STR 1.12.05:2002 „Gyvenamųjų namų naudojimo ir priežiūros privalomieji reikalavimai ir jų įgyvendinimo tvarka“ ir sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad pasirinktas šilumos paskirstymo metodas Nr. 16 V gali būti naudojamas name Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, šilumos energijos paskirstytumui ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m. kaip atitinkantis vienam iš Komisijos rekomenduojamų metodų. Tačiau, vadovaujantis šio metodo punktu 3.2, buto ar kitos patalpos šildymo prietaisų (radiatorių) faktinės ir projektinės galios arba ekvivalentiniai plotai, turi būti nustatomi tik ekspertiniu (palyginimo) būdu, o ne pagal byloje pritaikytą alternatyvų gamintojo techninės dokumentacijos rodiklių būdą. Pagal byloje pateiktus Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Kauno skyriaus, ieškovo, administratoriaus bei Valstybinės energetikos inspekcijos lyginamuosius namo Gedimino g. 20, Kaišiadorys, butų vidaus oro temperatūrų matavimus, kurie prilygintini ekspertiniam palyginimo būdui, atsakovės buto naudingas buto plotas, sudarantis 46,08 kv.m, dėl papildomų radiatorių įrengimo turi būti padidintas iki 49,81 kv.m sąlyginio šildomo ploto, o ne iki 77,98 kv.m byloje pateikto ieškovo apskaičiuoto sąlyginio šildomo ploto.

4. Dėl klausimo Nr. 4

4.1. Prie bylos pridėtame ir ekspertui pateiktame atskiru dokumentu Tipinio 1963 m. projekto Nr. 1-318-33 dalies „Šildymas ir ventiliacija“ **Lape OB-1** nurodoma, kad šildymo sistema suprojektuota kaip aklina, vienvamzdė su apatiniu paskirstymu, pratekama, su vienvamzdžiu šildymo prietaisų pajungimu per trieigius čiaupus. Gyvenamosiose patalpose, virtuvėse ir laiptinėse įrengiami šildymo prietaisai - radiatoriai M-150, h = 500 mm. Radiatorių poreikis priimtas 0,236 sąlyginio kv.m vienam kv.m patalpos ploto. Šilumnešio parametrai prie minus 23 C lauko oro temperatūros priimti +95 C padavime ir +70 C grąžinime. Vonių patalpų šildymas numatytas ne iš termofikacinių tinklų, o karštu vandeniu, tiekiamu nepriklausomai nuo termofikacinio vandens įvado, per rankšluosčių džiovintuvus-gyvatus.

4.2. **Ten pat, Lape OB-4 ir Lape OB-5** pateikti šildymo sistemos brėžiniai, pagal kuriuos šildymo sistemą sudaro stovai, prie kurių jungiami radiatoriai per 5 namo aukštus. To pačio buto kai kurie radiatoriai prijungiami prie šilumnešio tiekimo ir nuvedimo vamzdžio nevienodu eiliškumu, t.y. neužtikrinamas šilumnešio temperatūros vienodumas visiems radiatoriams nesant balansavimo įrenginių, kurie projekte nenumatyti. Pažymėtina, kad projekte naudojami sprendimai 1963 m. buvo daromi nesivadovaujant šiuolaikine Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos energetinio efektyvumo samprata, o tenkinant mažiausių statybos kaštų sąlygą pagal tuometines materialines statytojų galimybes bei kitas gyvenimo aplinkybes.

4.3. **Išvada dėl 1963 m. tipinio projekto: projekte priimta radiatorių apibendrinta sąlyginė norma netenkina faktinių aplinkybių, nes tie radiatoriai, gaunantys aukštesnės temperatūros šilumnešį turės aukštesnę normą, nei tie, kurie gauna žemesnės temperatūros šilumnešį. Todėl sistemai, susidedančiai iš įrengimų, eksploatuojamų be pakeitimų nuo 1965 m., kurių techninio gyvybingumo laikotarpis ginčo laikotarpiu yra pasibaigęs, bei patys techniniai sprendimai negali būti pripažinti efektyviais; ieškovo ir trečiųjų asmenų reikalavimas vadovautis tokiu projektu po 50 metų negali būti pripažintas kaip efektyvus, techniškai pagrįstas ir tenkinantis protingumo sąlygas.**

4.4. Tipinis gyvenamojo namo Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, projektas Nr. 1-318-33 ginčo namui 1963 m. (žr. **Bylos 8 t., lapą 113**) buvo pritaikytas centralizuotos šilumos tiekimui tiesiogiai per šilumos tinklus iš katilinės į daugiabučio gyvenamojo namo kiekvieno buto šildymo prietaisus. Pagal projektą iki ginčijamo laikotarpio (2013-2018 m.) šilumnešis iš katilų katilinėje per vamzdžius patekdavo iki kiekvieno šildymo prietaiso namo butuose ir, atidavęs šilumą šildymo prietaisams, buvo grąžinamas atgal į katilinę. Butų vidaus patalpų oro temperatūra buvo reguliuojama keičiant šilumnešio temperatūrą katiluose katilinėje, šilumnešio fizikinį srautą katilinėje ir šilumnešio fizikinį srautą namo įvade. Šilumnešio fizikiniai srautai butų šildymo prietaisuose reguliuojami ne dabartiniu laikotarpiu teisės aktais apibrėžtais reguliavimo prietaisais, o per 50 metų eksploatuojamais uždaromaisiais prietaisais tik pagal aplinkybes. Karštas vanduo namui buvo tiekiamas per atskirą sistemą, kuriai namui šildyti skirtas šilumnešis nebuvo naudojamas.

4.5. Byloje nagrinėjamu ginčijamu laikotarpiu name buvo taikomas kitas centralizuotos šilumos tiekimu būdas, nei nurodytas 1963 m. tipiniame projekte Nr. 1-318-33. Šis tipinis projektas šilumos tiekėjų pagal Kaišiadorių rajono savivaldybės sprendimus buvo pakeistas - namo įvade įrengiant šilumos punktą su individualiu karšto vandens ruošimo šilumokaičiu, kuriam naudojama į namą tiekiamo šildymui šilumnešio dalis. Šilumos punkte paskirstomo šilumnešio dalys yra nustatomos atskirais matavimo prietaisais. Šilumnešio fizikiniai srautai butų šildymo prietaisuose, kaip ir anksčiau, reguliuojami ne reguliavimo, o uždaromaisiais prietaisais tik pagal aplinkybes.

4.6. Pažymėtina, kad naujos statybos namuose, tenkinančiuose aktualių teisės aktų reikalavimus, butų šildymo prietaisų parinkimas ir pajungimo sistemos yra sprendžiami kartu su šilumos punkto įrengimu. Tačiau senos statybos namuose įrengiant naujus šilumos punktus, pasikeitus nuosavybės santykiams, šildymo prietaisai ir jų pajungimo sistemos namo butuose Lietuvos Respublikoje, daugeliu atvejų, nebuvo keičiami. Tokie atvejai, kuriems priskirtinas ir nagrinėjamas byloje, iššaukė visą virtinę techninių problemų, kylančių reguliuojant šildomų patalpų vidaus oro temperatūrą ir užtikrinant vidaus oro kitas higienines charakteristikas, t.y. higienines sąlygas namų butuose su pakeistomis šilumos tiekimu schemomis. Techninio aspekto svarbos įrodymu tokių butų efektyviam šildymui, kaip pavyzdys, teiktini Danijos specialistų iš bendrovės Danfoss (kaip ir sietini kitų Lietuvos bei užsienio ekspertų sprendimai) siūlymai Lietuvos rinkoms (žr. **Priedas 1**).

4.7. Išvada:

- 4.7.1. Pagal 1963 m. tipinį projektą numatytas šilumos ir karšto vandens tiekimas gyvenamajam namui Gedimino 20, Kaišiadorys, pagal Kaišiadorių rajono savivaldybės sprendimus jos kontroliuojamos įmonės UAB „Kaišiadorių šiluma“ – ieškovės buvo pakeistas iki ginčo laikotarpio.
- 4.7.2. Gyvenamojo namo Gedimino 20, Kaišiadorys butų efektyvaus šildymo dalykas negali būti techniškai išspręstas vien tik keičiant senų šildymo prietaisų galias (radiatorių sekcijų kiekius) butuose pagal 1963 m. tipinį projektą.
- 4.7.3. Siekiant Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytų energijos naudojimo efektyvumo reikalavimų įgyvendinimo būtina parengti efektyvumo kriterijus tenkinantį namo, adresu Gedimino 20, Kaišiadorys naują šildymo-vėdinimo projektą susiejant su namo ir jo šildymo sistemų renovacija, o ne siekti iki ginčo tiek savivaldybės

iniciatyva, tiek vartotojų iniciatyva pakeisto ir faktiškai neegzistuojančio 1963 m. tipinio projekto šildymo-vėdinimo sprendimų atgaivinimo.

4.8. Išvada:

- 4.8.1. Atsakovės prašymas dėl metodo Nr. 16V taikymo byloje skaičiuojant mokesčius už jos buto šildymą ginčo laikotarpiu panaikinimo - atmestinas.
 - 4.8.2. Ieškovo mokesčių atsakovei už jos buto šildymą ginčo laikotarpiu pagal metodo Nr. 16V nuostatas skaičiavimai byloje - atmestini.
 - 4.8.3. Atsakovės mokesčių ieškovui už buto šildymą ginčo laikotarpiu nustatymui sutinkamai su metodo Nr. 16V nuostatomis - vietoj ieškovo apskaičiuotos 77,98 kv.m taikytina 49,81 kv.m sąlyginio šildomo ploto reikšmė.
 - 4.8.4. Bylos šalių prašymai įpareigoti atsakovę savo lėšomis sumažinti radiatorių sekcijų skaičių savo bute iki tipinio 1963 m. projekto šiluminėje dalyje nustatyto skaičiaus - atmestini.
 - 4.8.5. Kaišiadorių rajono savivaldybės atsisakymas išmokėti atsakovei kompensacijas už buto patalpų šildymą - atmestinas.
- 4.9. **Atsakymas į klausimą Nr. 4:** Sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad tipinis gyvenamojo namo Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, projektas negali būti laikytinas ginčo namo projektu.

IŠVADA

1 KLAUSIMAS:

Ar atsakovės priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, įrengtų šildytuvų skaičius užtikrina higienos normų reikalaujamą temperatūrą pagal šilumos tiekėjo faktiškai taikytus temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.?

ATSAKYMAS:

Sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad atsakovei priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, įrengtų šildytuvų skaičius užtikrina higienos normų reikalaujamą temperatūrą pagal šilumos tiekėjo faktiškai taikytus temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.

.....

2 KLAUSIMAS:

Ar atsakovės priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, sumažinus įrengtų šildytuvų skaičių iki namo tipiniame projekte nurodyto šildytuvų skaičiaus būtų užtikrinta higienos normų reikalaujama temperatūra pagal šilumos tiekėjo taikytus faktinius temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.?

ATSAKYMAS:

Sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad atsakovei priklausančiame bute, adresu Gedimino g. 20-xx, Kaišiadorys, sumažinus įrengtų šildytuvų skaičių iki namo tipiniame projekte nurodyto šildytuvų skaičiaus pagal šilumos tiekėjo taikytus faktinius temperatūrinius šilumnešio grafikus ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m. higienos normų reikalaujama temperatūra visais atvejais užtikrinta nebus.

.....

3 KLAUSIMAS:

Ar gyventojų, adresu Gedimino g. 20, Kaišiadorys pasirinktas šilumos paskirstymo metodas Nr. 16 V atitinka namo Nr. 20 šildymo sistemą ir ar gali būti naudojamas name Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, kuriame yra įrengta tipinė šildymo sistema, kuriame šilumos energija gali būti paskirstyta pagal vieną iš Komisijos rekomenduojamų metodų ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m.?

ATSAKYMAS:

Sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad šilumos paskirstymo metodas Nr. 16 V gali būti naudojamas name Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, šilumos energijos paskirstytumui ginčo laikotarpiu nuo 2013 iki 2018 m., kaip atitinkantis vienam iš Komisijos rekomenduojamų metodų. Tačiau, vadovaujantis šio metodo punktu 3.2, buto ar kitos patalpos šildymo prietaisų (radiatorių) faktinės ir projektinės galios arba ekvivalentiniai plotai, turi būti nustatomi tik ekspertiniu (palyginimo) būdu, o ne pagal byloje pritaikytus rodiklius iš projekto techninės dokumentacijos. Pagal byloje pateiktus Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Kauno skyriaus, Ieškovo, UAB „Kaišiadorių butų ūkis“ bei Valstybinės energetikos inspekcijos lyginamuosius namo Gedimino g. 20,

Kaišiadorys, butų vidaus oro temperatūrų matavimus, kurie prilygintini ekspertinio palyginamojo būdo duomenims, atsakovės buto naudingas būsto plotas, sudarantis 46,08 kv.m, dėl papildomų radiatorių įrengimo turi būti padidintas iki 49,81 kv.m sąlyginio šildomo ploto, o ne iki byloje pagal namo šildymo dalies 1963 m. techninę dokumentaciją ieškovo apskaičiuoto sąlyginio šildomo ploto 77,98 kv.m.

.....

4 KLAUSIMAS:

Ar tipinis gyvenamojo namo Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, projektas yra laikytinas ginčo namo projektu?

ATSAKYMAS: Sutinkamai su byloje esančiais įrodymais darytina išvada, kad tipinis gyvenamojo namo Nr. 20, adresu Gedimino g., Kaišiadorys, projektas negali būti laikytinas ginčo namo projektu.

.....

Ekspertas

dr. Vygintas Sidzikauskas

PRIEDAS 1

Techninis žinynas Šildymo sistemų modernizavimas

19 lapų.